

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İnsan sağlığı ile birebir ilişkili olan ve piyasada gıda takviyeleri, diyet takviyeleri ve tıbbi bitkisel ürünler olarak satılan ürünler arasındaki tanımlamaların ve yasal mevzuatın netleştirilmesi, Sağlık Bakanlığı ile Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı arasındaki mevzuat farklılıklarının, üreticiler tarafından suiistimal edilmesinin önüne geçilmesi, bu ürünlerin üretiminden tüketimine kadar geçen süreç ile tüketimi sonrası beklenen ve beklenmeyen etkilerine kadar uzanan sürecin araştırılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Behçet YILDIRIM
Adıyaman Milletvekili

GEREKÇE ÖZETİ

Normal şartlar altında, genel kabul görmüş bilimsel verilerle tespit ve tavsiye edilen miktarlarda yeterli ve çeşitlilik içeren bir diyet, bireyin normal gelişimi ve sağlıklı bir yaşam sürmesi için gereken tüm temel besin maddelerini karşılamaktadır. Ancak, bazı zamanlarda tüketiciler kendi yaşam tarzları nedeniyle ya da başka nedenlerden dolayı bazı besin maddelerini gıda takviyeleri aracılığıyla desteklemeyi tercih edebilmektedirler. Bu doğrultuda, konsantre besin kaynağı içeren ve bu besin maddelerinin normal diyet içerisinde takviye edilmesine imkân tanıdıkları şeklinde piyasaya sunulan gıda maddelerinin sayısı da tüm dünyada giderek artmaktadır. Değişen 'sağlıklı olma' anlayışı çerçevesinde tüm dünyada 'alternatif tedavi' ya da 'destekleyici tedavi' gibi farklı tedavi yöntemlerine ve bitkisel ürünlere olan ilgi ve bu doğal sağlık ürünlerinin kullanımları tüm dünyada giderek artmakta, buna bağlı olarak da bu ürünlere bağlı 'advers ilaç etkileşimleri' görülmesinde artış yaşanmaktadır.

Bu tip doğal sağlık ürünlerinden kaynaklanan etkileşimler ve rahatsızlıklar kayıtlı verilerin çok daha üzerinde gerçekleşmekte, ancak raporlama yeterli düzeyde olmadığından gerçek rakamlara ulaşılamamaktadır. Bu durum piyasadaki ürünler için hesap verilebilirliğe yönelik kamusal talebi artırmakta, sağlık otoritelerine reçetesiz ilaçlar, geleneksel ürünler, tıbbi konsültasyon olmadan alınabilecek sağlığa ilişkin ürünlerle ilgili kanuni düzenlemenin tasarlanması, uygulanması ve aynı zamanda halkta onaylanan bılgiye yönelik davranış değişikliği geliştirmek üzere eğitilmesi adına daha fazla sorumluluk yüklemektedir.

GEREKÇE

Gıda takviyeleri, normal diyeti takviye etmek amacı taşıyan ve besin maddesi ya da besin ya da fizyolojik etkiye sahip diğer maddeler açısından konsantre kaynak niteliğinde olan, tek başına ya da kombinasyonlu olarak kullanılan, doz formunda satılan ve kapsül, pastil, tablet, hap ve diğer benzeri şekillerde ya da toz şeklinde poşetler içinde, sıvı ampul olarak, damla olarak kullanılan şişelerde ya da benzeri sıvı ve toz formlarında ölçekli küçük birim miktarlarıyla satılmak üzere tasarlanmış gıda maddeleri olarak tanımlanmaktadır. Besin maddeleri ise, vitaminler, mineraller anlamında kullanılmakta, vitamin ve minerallere ilişkin özel kurallar getirilerek gıda takviyelerinin ye ülkeler arasında serbest dolaşım açısından da sorun teşkil etmemesi, eşit rekabet koşullarının oluşturulması amacı ile ülke kanunları benzeştirilmeye çalışılmıştır. Dünya genelinde gıda takviyeleri, diyet takviyeleri ve tıbbi bitkisel ürünler değerlendirildiğinde, düzenleyici ve denetleyici statü ve bu konuya ilişkin terminoloji çok büyük değeriklikler arz etmekte bu durum ülkeler arasında tutarsızlıklara neden olmakta, ciddi bir iletişim sorununu da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle söz konusu alana ilişkin gerçekleştirilecek olan tanımlamalar ya da düzenlemeler, sadece AB uyum kapsamında birebir adaptasyon şeklinde değil, ülkemizdeki mevcut düzenlemeler ve koşullar, toplumun yapısı göz önünde bulundurularak, bir bütün olarak ele alınmalıdır.

Normal beslenmeyi desteklemek amacı ile kullanılan bitkisel gıda takviyeleri ve tıbbi bitkisel ürünler arasındaki tanımlamaların ve yasal mevzuatın netleştirilmemesi, halka arzında doğru standart ve uygulamaların sağlanmamış olması bu tip sağlık ürünlerinden kaynaklanan etkileşimlerin ve rahatsızlıkların çok ciddi rakamlara ulaşmasına neden olmaktadır. Bitkisel takviyelere yönelik olarak yapılacak düzenlemelerin, tüketicileri en iyi şekilde koruyabilecek ticari kaygılar doğrultusunda yanıltıcı bilgilendirmelerin nn kapatabilecek ve insan sağlığına zarar vermeyecek şekilde bu ürünlerin topluma güvenli, etkili ve kaliteli şekilde

ulaşmasını temin etmek üzere üretiminden piyasaya arzına kadar geçen süreçte, sahip olmaları gereken teknik niteliklere, ambalaj bilgilerine, bildirimlerine, depolama, taşınma ve pazarlanmalarına, piyasa gözetim ve denetimlerine, üretim yerlerinin denetimlerine ve denetim sonrası alınacak tedbirlere ilişkin tüm usul ve esasları da içerecek kapsamda hazırlanması olmalıdır.

Sadece medyaya yansıyan ciddi sonuçlardan hareketle bile, takviye edici gıdaların diğerkıdalarla eşdeğertutulamayacağı, sadece normal beslemeyi takviye etme amaçlı vitamin ve mineralleri içerseler bile söz konusu ürünlerin ilaçlarla etkileşime girebilen, ilaçların etkisini arttıran veya azaltan, tedavinin etkinliğini ortadan kaldıracıkonstantre nitelikte ürünler oldukları, tek başlarına bile bazı bireylerde ciddi yan etkilere neden olabilecekleri göz ardı edilmemelidir. Bu nedenle, olası toksisite ve bitki-bitki/bitki-ilaç etkileşimlerinin değerlendirilmesi için piyasa sonrası denetim sisteminin oluşturulması veya genişletilmesi, kalite ve güvenliğin temini sürecinde önemlidir. İnsan sağlığı ile birebir ilişikli olan bu ürünlerin üretiminden piyasaya arzına kadar geçen tüm süreçlerde özel değerlendirmelerden geçirilmesi gerektiği, ruhsatlandırılacak ürünlere ilişkin kapsamlı içerik analizlerinin yapılması ve piyasa sonrası denetimlerinin de etkin bir şekilde sürdürülmesinin gerekliliği açıktır.

AB müktesebatına uyum çalışmaları çerçevesinde bu ürünlerin ruhsatları Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından veriliyor olmasına karşın, lkemizde AB lkelerinde olduğu gibi, söz konusu ürünlerin bitkisel ilaç, sağlık destek ürünü veya gıda takviyesi olmalarına yönelik ayrımlar netleştirilmemiş ve bu ürünlerin takibi ile ilgili bir sistem geliştirilmemiştir. Bugün, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığından ruhsatlandırılarak “gıda takviyesi” adı altında ruhsatlandırılarak ithal ya da imal izni verilen ürünler için yeterli veri, içeriğe ilişkin analizler talep edilmemekte; sadece içerik beyanı esas alınmaktadır. Sağlık Bakanlığı ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı arasındaki mevzuat farklılıkları bazı üreticiler tarafından suistimal edilmektedir. Ülkemizdeki en önemli sorunlardan bir tanesi, takviye edici gıda adı altında ruhsat alıp bitkisel tedavi edici şekliyle piyasaya sürülen ürünlerdir. Bazı üreticiler ve ithalatçılar, Sağlık Bakanlığı tarafından ruhsatlandırılması gereken etken maddeyi/maddeleri içeren ürünler hakkında ruhsat başvurularını, ürün içeriğinin bitkisel olduğu iddiası ile Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına yapmaktadır. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ise, mevzuatına dayalı olarak ve teknik yetersizlikler nedeniyle içerik tespiti yapmadan, beyana dayalı ruhsat vermektedir. Bu durum, halk sağlığını gün geçtikçe artan oranda tehdit altında bırakmaktadır.

Toplumda, 'bitkisel olanın zararsız olduğu' şeklinde yaygın bir yanlış kanı bulunmaktadır. Medyaya yansıyan haberlerden bile takip edilebileceği üzere, ülkemizde tıbbi bitkilerin yanlış kullanımı oldukça yaygındır ve sonu ölümlere varan vakalara neden olmaktadır. Söz konusu ürünlerin akılcı kullanılmadığında yarardan çok zarar getireceği konusunda toplumda farkındalık yaratılması büyük bir aciliyet taşımaktadır.

Sorunların çözümü için, söz konusu ürünler arasındaki sınırların net bir biçimde tanımlanması, insanlarda fizyolojik değışikliklere neden olabilen ürünleri gıda takviyesi olarak halka lanse edilmelerinin önüne geçilmesi, bu ürünlerde Sağlık Bakanlığı ruhsatlandırma koşullarının sağlanması ve bu ürünlerin etkinliğini ve güvenilirliğini izleyebilmek adına ilaç döngüsü içeşisine sokulmasından geçmektedir. Piyasaya sürülecek bu tarz ürünler, bilimsel kriterlere göre incelenmiş ve onaylanmış olmalıdır. Bu ürünlerin, üretiminden tüketimine kadar tüm süreçlerde güvenli ve kaliteli olması, yeterli ve uygun şekilde etiketlenmesi gerekmektedir. Doğrudan insan sağlığını etkileyen, yanlış kullanımı durumunda ölümlere neden olabilen her türlü sağlık ürününün üretiminden tüketimine ve tüketimi sonrası beklenen ve beklenmeyen etkilerine kadar uzanan süreçte, Sağlık Bakanlığı etkin rol üstlenmelidir. İnsan sağlığını ilgilendiren her ürünün Sağlık Bakanlığı tarafından ruhsatlandırılması, sadece doktor önerisiyle ve eczanelerden danışmanlık hizmeti ile birlikte topluma sunulmalıdır. İnsan sağlığı ile birebir ilişkili olan ve piyasada gıda takviyeleri, diyet takviyeleri ve tıbbi bitkisel ürünler olarak satılan ürünler arasındaki tanımlamaların ve yasal mevzuatın netleştirilmesi, Sağlık Bakanlığı ile Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı arasındaki mevzuat farklılıklarının, üreticiler tarafından suistimal edilmesinin önüne geçmek, bu ürünlerin üretiminden tüketimine ve tüketimi sonrası beklenen ve beklenmeyen etkilerine kadar uzanan sürecin araştırılması amacıyla bir meclis araştırma komisyonu kurulması elzemdir.

Ahmet YILDIRIM
HDP Muş Milletvekili

Garo PAYLAN
HDP İstanbul Milletvekili

Hüda KAYA
HDP İstanbul Milletvekili

Ertuğrul KÜRKÜ
HDP İzmir Milletvekili

Ayhan BİLGİN
HDP Kars Milletvekili

Erol DORA
HDP Mardin Milletvekili

Kadri YILDIRIM
HDP Siirt Milletvekili

Osman BAYDEMİR
HDP Şanlıurfa Milletvekili

Leyla BİRLİK
HDP Şırnak Milletvekili

Alican ÖNLÜ
HDP Tunceli Milletvekili

Mehmet Emin ADIYAMAN
HDP Iğdır Milletvekili

Celal DOĞAN
HDP İstanbul Milletvekili

Erdal ATAŞ
HDP İstanbul Milletvekili

Müslüm DOĞAN
HDP İzmir Milletvekili

Ali ATALAN
HDP Mardin Milletvekili

Mithat SANCAR
HDP Mardin Milletvekili

Dilek ÖCALAN
HDP Şanlıurfa Milletvekili

İbrahim AYHAN
HDP Şanlıurfa Milletvekili

Aycan İRMEZ
HDP Şırnak Milletvekili

Dezgin BOTAN
HDP Van Milletvekili